

L'Esquella de la Torratxa

Any XLII :: Número 2133

15 cèntims = Atrassats 30

Barcelona, 23 de Gener de 1920

PERTENEGE A L'ATENEU BARCELONÈS

—¿SE PUEDE?

—Senyors de baix i senyors de dalt,... ¿donen permís?

Vapors Correus "TAYÁ"

Servei ràpid mensual a la HAVANA i NEW ORLEANS

Dintre de la primera quinzena de febrer pròxim sortirà de Barcelona
EFFECTUANT SON PRIMER VIATGE
amb escalas a València, Alacant, Màlaga i Vigo, directe per a la Havana, Santiago de Cuba i New Orleans el magnífic trasatlàntic

JOSEP TAYÁ

ACABAT DE SORTIR D'ASTILLERO I AMB LA MÁXIMA CLASIFICACIÓ DEL LLOYD
Espaiosos i luxosíssims camarots per a passatgers en 1.ª i 2.ª classes i 3.ª preferència

Gran confort, Servei de restaurant de primer ordre, Diner-concert, Esplèndits salons, Magnífics passejos damunt de coberta, Calefacció, Instal·lació elèctrica a tots els departaments, Telegrafia Marconi, etc., etc.

PER A PASSATGES A LES OFICINES
DE LA COMPANYIA:

FILLS DE JOSEP TAYÁ, S. en C.

Josep A. Clavé, 2. — Telèfons 841-A., 3026-A., 5506-A., 5507-A. — BARCELONA

GRANS MAGATZEMS DAMIANS

EXPOSICIO I VENDA

D'ARTICLES VARIATS AL

preu únic de **3^{'25}** pessetes

Extens assortit en articles propis per a regalar en
els **BALLS DE MASCARES**

FI DE TEMPORADA
GRANS DESCOMPTES

en Vestits, Abrics i Barrets per a Senyora i
nens. — Abrics per a Senyor i nen. — Gèneres
de punt, Pells, Jerseys, Camiseria, etc., etc.

**Mobles, Alfombres, Impermeables,
Calçats, Guants, Articles sport, etc.**

CALÇATS A PREUS DE FABRICA

MODELS DE GRAN NOVETAT
MODELS PRÁCTICS PER A PEUS DELICATS

**CALÇATS FINS
I ECONÓMICS
DE TOTA MENA**

LA FRANCO ESPAÑOLA
ESCUDILLERS, 25
BARCELONA

VENDES AL ENGROS I AL DETALL

BAZAR

— DE LA —

UNION

Útils per a escriptori
Tintes bones qualitats

Carrer Unió, 3

BARCELONA

SOLER Y TORRA GERMANS, Banquers

Compra venda de valors - Ordres de Borsa - Canvi
de moneda - Giros sobre l'estranger - Comptes
còcrets en monedes Nacional i Estrangera

Rambla d'Estudis, n.º 13 i Bonsucès, n.º 1

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Llibreria Espanyola-Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes., Estranger, 5

LA "RENTRÉE"

LS francesos tenen un mot just i elegant per a designar la represa del treball i de la vida mundana: la «rentrée». Només que la «rentrée» escau clàssicament a finals de setembre, i aquesta nostra la realitzem en ple mes de gener. La xamosa pujada del gener l'hem feta

sosegadament, prenent el sol com uns gats que no tinguessin altra feina que ajeure's i empaitar femelles.

I que Barcelona segueix essent la ciutat paradoxal. No hem tingut gall de Nadal, ni ressopó de cap d'any, ni joguina de Reis, però en canvi hem semblat tots burgesos quan tothom renega de la burgesia. Menjar, beure i no fer res, ha estat la santíssima trinitat de la nostra vida. Els burgesos que desitjaven treballessin els obrers amb braó i sense cabòries, els convertiren en iguals seus, i els obrers anaven pels carrers com si ja fos arribada l'edat del manà comunista.

Paradoxes, paradoxes sempre! El «lock-out», no s'havia decretat a favor dels patrons? Doncs semblava que estigués organitzat en contra d'ells. No menjaràs!, digué la junta de la Federació als sindicalistes, i al final de les jornades les estadístiques diuen que els obrers perdien sis milions de pessetes setmanals, però que els patrons deixaven de produir quaranta. Els patrons estaven entre l'obrer que els hi demanava tot i la Patronal que no els donava res, entre el sindicalista homicida i els companys estranguladors. Si obria, el boicotejaven; si tancava, perdia. L'ase d'En Buridan s'havia fet patró.

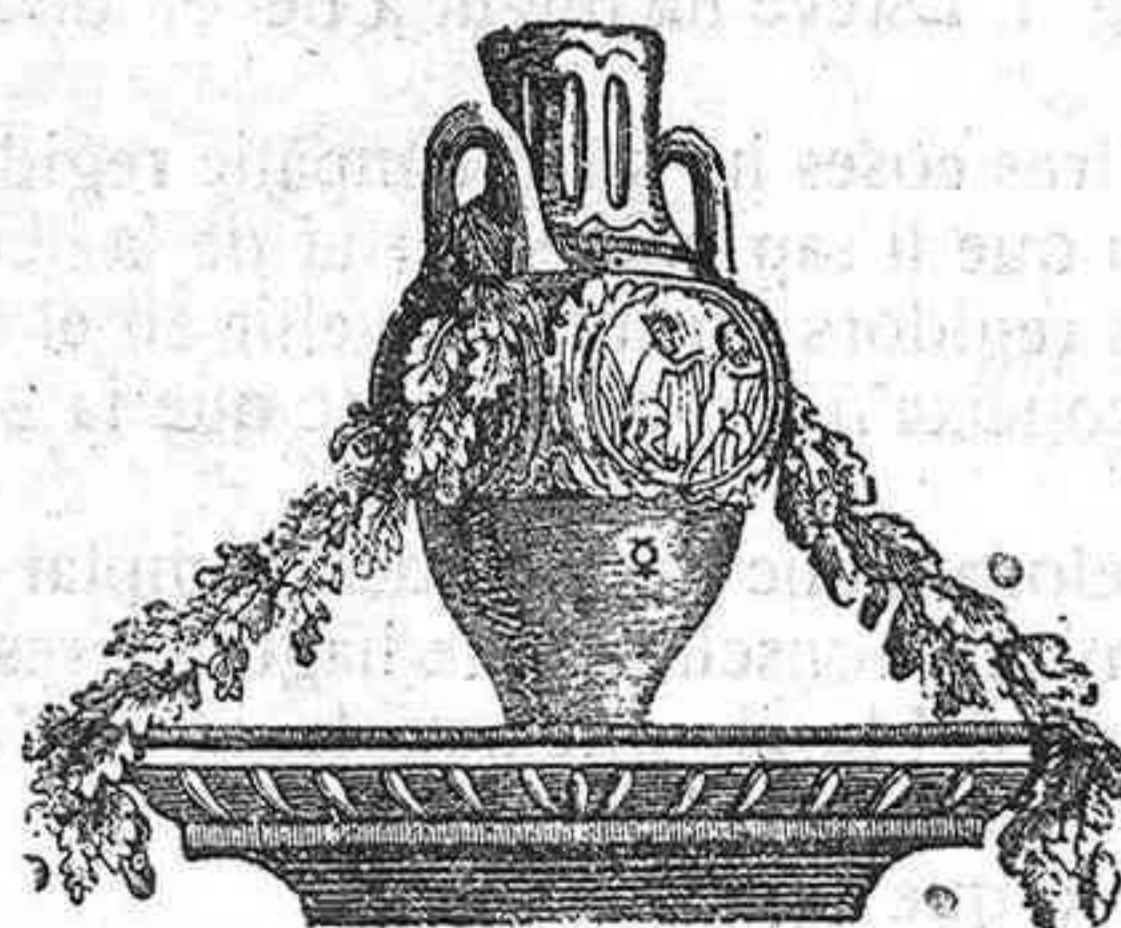
Pobres patrons! Després d'Hèrculs, no han existit homes ni herois que tinguessin d'apelar a treballs tan múltiples i formidables com els seus. Ells produeixen; ells han de manar an els manuals i han d'obeir an els seus; ells elaboren dret social; ells han de portar una carabina a coll; ells són treball, idea i arma; ells defensen

la ciutat, l'ordre, la llei, la civilització, la tradició històrica, el dret romà, els imperatius de la natura i la caixa pròpia. Un patró hauria de portar a la mà, o al menys en l'agulla de la corbata, un globo terraquí. A canvi d'això no obté més que infortunis. Si els obrers avencen, li extreuen part del seu peculí; si triomfa dels sindicalistes, és a costa de pèrdues enormes. Sembla el manxaire de la societat.

Naturalment que aquestos són els patrons multitud, no pas el patró-junta, ni els patrons que fan de capità Manaya i que no's diferencien dels quefes sindicalistes més que en portar sabates, cadena d'or, coll de «pajarita» i puro permanent. Aquests poseeixen una taula directiva i un segell, i manen. Cada dia escriuen un comunicat, llencen un bàndol i donen una ordre. Són el seny ordenador i la voluntat executiva. Manen com si haguessin tingut autoritat tota la vida, per la gràcia pròpia i la constitució de la seva federació. Quan al final del «lock-out», llencen un programa, els patrons que'ls obeeixen pensen que aquell programa podia haver estat donat set setmanes abans, però no ho poden dir, com tampoc poden queixar-se els sindicats de lo que els seus els hi ordenen.

I així s'ha arribat a la fragmentació del «lock-out», per una impotència de comprensió. Les vagues generals ho eren massa de generals per a els quefes sindicalistes, i el «lock-out» no hi cap en la testa dels directors patronals. *Mínimus* volia dominar lo màxim. La formiga se creia poguer guiar un elefant. I després de no haver tingut un gall de Nadal, ni ressopó de cap d'any, ni joguines de Reis, ni descans en el jeure, reprenen el treball, jurant que ni per bruses, ni jecs, ni per humils ni per poderosos, tornaran a perdre vuit setmanes de ninots i de bromes.

PARADOX

MUNICIPALESCA

Garbuix regidoresc

Resulta punt menys que impossible anotar, baldament sia a corre-cuita, les impressions que la vida municipal, ja de per sí vària i complicada, ens ha suggerit en l'espai de temps que hem restat in-comunicats amb el públic. Els fets es succeeixen a la Casa Gran amb una rapidesa mai vista. Es per això que procurarem condensar en la present nota uns breus apunts caçats al vol en el decurs de les darreres setmanes.

*
**

Com altres anys, anuncià la Comissió de Règim Interior la celebració d'un concurs per a l'entrega d'una quantitat per als pares de dotze fills.

Aquesta partida del Pressupost és de 500 pessetes, a donar al pare o mare amb dotze o més fills nascuts a Barcelona, i que visquin junts al temps del concurs.

Abans eren ja cent duros poca cosa per a compensar l'esforç que suposa engendrar dotze fills. Calculi's lo que l'esmentada quantitat representarà ara, en plena època de calamitats i privacions.

No s'apugen cada dia més les subsistències? Doncs escassegen els aliments. Per tant, la matèria prima per a treballar amb vistes al premi ofert per la Comissió de Règim Interior, que està en el cas d'augmentar la partida assignada en el Pressupost per al fi que ens ocupa.

*
**

En Puig i Esteve ha tingut a bé el deixar-se interviuar.

Entre altres coses ha dit el simpàtic regidor regionalista el greu que li sap que en virtut de la llei «Mellado», es vegin els regidors privats d'envellir en el càrreg.

Alega coneixe'n un de parisenc que fa 25 anys que exerceix.

A Barcelona, amic Puig, poden comptar-se amb els dits d'una mà els consellers que hagin merescut ésser-ne una hora més del terme que aquí tenim per natural.

Envellir en el càrreg!...

Això és lo que alguns voldrien.

Sobre tot tenint an En Durán per fiscal i cap de la oposició.

JEROGLIFICS SENSE PREMI

Personatges del sindicalisme barceloni

*
**

En Pau Salvat, regidor regionalista que fa ja algun temps no es deixava veure per l'Ajuntament i que si hi anava era per a actuar d'«estripa-cuentos», ha tingut a bé el dimitir el càrreg.

Coses de la vida! Un que espontàniament se'n va, precisament quan per a seguir sacrificant-se per la ciutat s'ha armat entre els senyors Iglesias, Batalla i Muntaner un bat-i-bull de mil dimonis.

En Durán, que tenia amb el senyor Salvat una espina, i a la inversa, no agrairà a hores d'ara el sacrifici del seu correligionari, que s'allunya del Consistori sense pena ni glòria, tal com aquests darrers dos anys ha viscut.

*
**

N'hi ha un altre que ha tingut a bé el penjar els hàbits.

Es el senyor Pagés, de la minoria radical.

El senyor Pagés, que ha permanescut per espai de quatre anys en el més perfecte anonimat, ha intentat una retirada apoteòsica.

No cal dir que el seu esforç no ha reeixit.

El manament del senyor Pagés expirava el 31 de desembre prop-passat.

D'això a renunciar a la mà de donya Leonor...

JUST

La dissort d'En «Xenius»

Per primera vegada En «Xenius» ha estat en segon plànol. La seva dimissió va commoure a unes quantes colles d'escriptors, periodistes i polítics. El seu envio de padrins—uns padrins honoraris—an En Puig i Cadafalch va aconseguir sumar un altre astorament, el d'En Marsillach.

Anavem per la Rambla i era el dia dels successos militars de Saragossa. En Marsillach, consternat, ens contà la sublevació. —Això és un soviè, és el primer soviè!— ens deia dolorit. Nosaltres li diguerem: —Doncs encara no sabeu una altra cosa. En «Xenius» ha enviat els seus padrins an En Puig i Cadafalch.

En Marsillach obrí els ulls, obrí la boca, feu una ganyota amb la galta dreta, i movent el cap confessà: —Això és més inesperat i més fort que lo de Saragossa.

Però per a que En «Xenius» no hagi estat la columna Vendôme de la nostra plaça pública, han estat precisos: a) Un «lock-out».

b) Un atentat.

c) Mil empresonaments.

Tots els aconteixements se li han posat en contra, com si fossin nois de la «Lliga» o diputats provincials.

I ara ja no hi ha director de Instrucció Pública, ja no hi ha Glossador, ja no hi ha Pantarca. Un oficial primer de la Mancomunitat ocuparà la direcció; un oficial segon escriurà el Glossari, un oficial tercer farà de Pantarca. Octavi de Romeu no serà més que un número en la llista de telèfons.

I En «Xenius», que ho ha abandonat tot, haurà de fer l'abandono darrer, el del seu pis, per a patir la crisi de lloguers. Perquè la casa de les Punxes, la casa habitada per En «Xenius» està feta—oh coincidència persecutòria!— per En Puig i Cadafalch.

No val a badar

Els diaris contaren l'haçanya: els sometents havien capturat cinc homes sospitosos, però capturats bèlicament, com si la plaça d'Antoni López fos Verdun. Els caçadors de gorres havien, finalment, ascendit a caçadors d'homes.

Però aquells homes resultà, primer, que eren ivicencs; segon, que eren emigrats. Sortiren de Iviça, camí de Cuba, i tots, familiars i amics, els hi digueren: —Aneu alerta, que no us robin a Barcelona els deu duros que us queden.— No parlaven a ningú, no anaven ni a l'hotel, i vagaven com gossos nocturns, esperant el dia. Però el sometent vigilava, i veient-los tan miserables, tan silenciosos, tan recelosos, els hi donà l'alto i «braços enlaire!». Els ivicencs, soptats, cridaren: —Són ells, els lladres! I en lloc dels braços foren les cames que anaren enlaire. Detinguts, davant del jutge, plorant, els pobres ivicencs digueren:

—Ja ens ho havien dit que a Barcelona no val a badar. La culpa és nostra, però menos mal que hem aconseguit salvar els deu duros que portàvem.

Aquest número de L'ESQUELLA ha estat censurat per l'autoritat governativa

—Sí, sí, pel sant!... Per defunció!...

L'HOMME PACIFIC

—No els sembla que és hora de fer volar l'estel?

Per a aquest any 1920...

A remesa de targetes de felicitació d'any nou ha minvat enguany de un modo considerable.

La infinitat de resmes de cartolina que des de Nadal a Reis solen passar per Correus, han quedat aquesta vegada reduïdes a uns centenars de targetes, les verament indispensables per a satisfer compromisos, lo que se'n diu inel·ludibles.

Estalvi de feina pels empleats de Correus i una molèstia de menys per a infinitat de persones, obligades al compliment que suposa el canvi de targeta.

El «lok-out», la escassetat de paper, l'«ai»! al cor en que tots vivim, han servit per a deixar incompleta aquesta fórmula banal imposada per una costum antiqüíssima, i que representa una despesa, després de tot.

Al pas que anem, i com les coses no presentin un caient distint del que ara mostren, com la vida no es suavitzí, no cursarem aviat altres targetes que les de desafió, ni més felicitacions que les destinades a cel·lebrar la sortida d'aquesta vall de llàgrimes. La corrua de portadors

de dècimes, ha cedit el lloc a un exèrcit de captaires improvisats, que han fet dels nostres principals indrets una nova Cort dels Miracles. Bonica perspectiva, com hi ha món!

Circumstàncies que tots lamentem, ens han privat de donar les bones festes als llegidors de L'ESQUELLA, com hauria sigut el nostre desig.

Felicitem avui als amics, expressant l'anhel nostre, sentidíssim, de que acabi en pau l'any que havem començat en guerra. Dient-los les ganes que tenim de que durant l'any 1920...

Resolguin els polítics procurar el bé del País, al ensemps que el seu particular.

Que els mistos augmentin en qüantitat i qualitat.

Que el tabac sigui acceptable i abundant.

Que la roba s'abarateixi.

Que baixi el preu de les sabates.

Que minvi el tipu dels lloguers.

Que els trens surtin i arribin a l'hora fixada per les Companyies.

Que els robos i els assassinats que en els mateixos es cometin no depassin un prudencial promig.

Veure edificada la Via Layetana.

Acabada, per tant, la Casa de Correus.

Inaugurada la Exposició d'Indústries Elèctriques.

Que els periodistes escriguin correctament.

Enderrocats els monuments an En Pitarra, l'Isle So

—I com és que gasteu arma curta?

—Ja veurà... cadascú la té com la té... ¿què vol que li digui jo, ara?..

EL BARCELONÍ MATINER

-Un bando a la cantonada?
Veïam, donem-hi una ullada!

ler, En Güell, En López i demés, que enlletgeixen els millors punts de la Ciutat.

Que la companyia del Romea es reformi, en el sentit de millorar.

Que les pel·lícules de sèries no passin dels 50 epissòdis.

Reduir els «marges d'utilitat», que a si mateixos s'adjudiquen els regidors.

Que els «chauffeurs» i cotxers de plaça no abusin de la bona fe del públic.

Que no viatgin en els tramvies major número de passatgers que els senyalats en el Reglament.

Finalment, que En Graupera, En Junoy, En Pestaña i el Noi del Sucre, reposin una temporada.

Es el pare nostre, el de que basta la realització de les possibilitats esmentades, per a passar un regular 1920.

Emprò, i cas de que opinin vostès que no és prou lo anotat, afegiran a la llista lo que més els convingui.

Çà com llà haurà d'ésser lo que la fatalitat disposi...

SITRA

Aquest número ha sigut revisat
per la censura governativa

Vianda del Temps

En Rufino era home molt pacífic i per lo tant incapaç de fer mal a ningú; carreter d'herència i casat amb una valenciana d'aquelles que no callen mai, ben al revés d'ell, que no deia res. Quan arribava del treball, després d'haver-se rentat, la seva única distracció, consistia en anar a sentir les discussions dels seus companys d'ofici, que es reunien a una *Casa de comidas* de la cantonada, tot esperant l'hora d'anar a dinar.

Fa poques setmanes el nostre Rufino arribà, el dissabte, a sa casa, un xic mal humorat, es rentà com de costum i cosa rara no'l vegegrem baixar l'escala per a anar a la *Casa de comidas*; «és estrany» vareig pensar, «an En Rufino n'hi passa alguna», i per la finestra del cel obert, sols se sentí que la seva dona, tan valenciana com sempre i parlant amb idioma *guindilla*, el sermonejava dient-li:

—¿Pero hombre, cómo se puede entender, que te hayan donado doble semana. Eso es que as hecho alguna de lletja i el amo te ha despatxat?

—No, dona, no—li contestava—no ho creguis, ja saps que sóc incapaç de fer res mal fet.

—Pues hombre, explícate, que siempre te tienen que sacar las paraules de la boca.

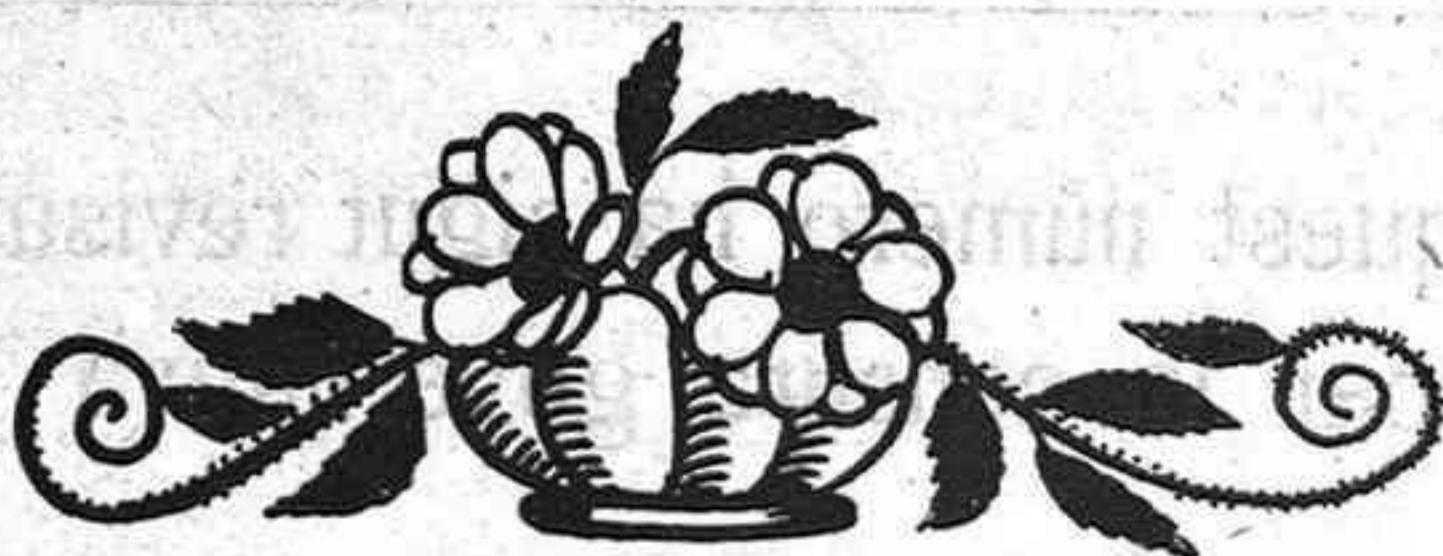
—Mira noia, no m'amoinis, perque no sé res, no més sé que el delegat nostre i uns companys enraonant han dit no se que del *ouck*.

—Encara ho entenc menos, contestava ella, que tiene que ver el huevo, con que te hayan despatxat.

—Bueno, bueno, ja ho veurem, tot s'arreglarà si Deu vol, perque l'amo no n'està pas de descontent de mi, i si per res ho sento és pel «Trigueño», aquell cavall ros que tant m'estimo, que quan ell me veu ja posa les orelles dretes de content.

Passaren dugues setmanes i pel mateix conducte veinal o siga el cel obert, vareig poguer escoltar lo que deien les veïnes del tercer i segon segona, que comentaven amb certa picardia lo que havia passat a casa del nostre con-veí, perque la valenciana es queixava de que aquella setmana no cobraria, dient que en el seu Rufino li semblava que li havien amagat quelcom, una cosa com si fos l'ou i encara que ell protestava, ella insistia, que per si no fos prou, aquell *huevo* era un *ou-kuit*, i que per lo tant sols ella tocava les conseqüències, que tenia que posar el pa a taula.

CAMALÓ

ABELARD I ELOISA, per *Manuel Saryach*.—Es el drama de l'amor humà, que l'autor fa reviure pel mitjà d'aqueixes dues grans i doloroses figures de la història. En l'obra s'hi destaquen bells pensaments i admirables frases poètiques; no obstant, duòtem de l'efecte teatral, si el senyor Saryach no's decideix a alleugerir la major part d'escenes. Tal com ens presenta el drama, intens, i poemàtic, però diluït, creiem que és més propi per a ésser llegit que representat. De totes maneres és d'elogiar la tasca, tant de l'artista dramaturg com del poeta, puix a una forma de mètrica variada i rica en imatges s'hi armonitzen perfectament una concepció genial i una forta intuïció de la plàstica escènica.

FRASES CHILENAS (*Petite Collection Americaine*).—Després del conflicte de Xile amb Perú, tenen cert interès aqueixes «frases» arrencades del cor de diverses personalitats de aquell país. Unes són fragments de discursos, altres retalls d'articles; i totes compleixen un objecte de patriotisme que és molt d'elogiar.

CRÍTICA, per *Rafel Pesant i Arús*.—Aqueixa crítica es refereix als comptes del Municipi de Mataró; comptes corresponents a l'any 1916-17.

POLIMNIA.—Havem rebut el primer número d'aquesta revista catalana, literària i cultural que's publica a Barcelona. Conté notables treballs originals de reputats autors. Llarga vida li desitgem.

EL COLLAR DE MARIA ANTONIETA.—Noveleta original de Diego San José. La publica la revista «Los Contemporáneos».

ESPLAIS EN LA LLUNYANIA.—Recull de poesies originals de Maria Gracia Bassa, gentil catalana que'ns canta l'amor patri des de terres americanes. Es el darrer fascicle de la Biblioteca d'Autors Catalans «Lectura Popular».

L'HEREU DE LA FORCA, per *J. Baucells Prat*.—Epileg tràgic en un acte que'l nostre distingit col·laborador escrigué en homenatge del famós martre català Bach de Roda. L'obreta té belles condicions escèniques i està dialogada en robustos versos plens d'exaltament patriòtic i molt inspirats.

LA FOSCA, per *Florenci Cornet*.—Tenebrós i emocionant drama en tres actes que s'estrenà amb èxit al Col·lisceu Pompeia en març de l'any passat. En el seu dia i en la secció corresponent donguerem compte d'aqueixa estrena. L'obra ha sigut bellament editada per l'autor.

IDEALITATS, per *J. Sardà i Ferrán*.—Aplec de ratlles curtes originals del conegut poeta reusenc. Totes les composicions que s'enclouen en aquest volum, que són moltes, tenen les mateixes dots característiques: la senzillesa i la ingenuïtat. Ni recercaments retòrics, ni intrincades psicologies. Coses sentides i viscudes que l'autor en el terme d'alguns anys ha vingut traslladant al paper en una forma franca, espontània, quasi primitiva. Es d'aplaudir tant bon intent encara que els resultats siguin bastant desiguals, puix totes les composicions no aconsegueixen, desgraciadament, la mateixa alçària.

FLACS NAIXEM, FLACS VIVIM...—Comèdia en tres actes, original d'En J. Pous i Pagès. S'estrenà aquesta temporada, i amb èxit, en el Teatre Català «Romea». La publica *La Escena Catalana*.

B. PÉREZ GALDÓS, GLORIÓS AUTOR DELS «EPISODIOS NACIONALES»
Morí a Madrid el dia 5 del present

Ellos

ELS INTEL·LECTUALS

Llegim:

«L'odi a l'autonomia del pensament»

Per això els teòrics del sindicalisme revolucionari es preocupen, abans que de tot, d'eliminar les gents quina funció consisteix en l'exercici desinteressat del pensament. Per En Sorel, els intel·lectuals són «gent que tenen per professió l'explotació del pensament». Segons Lagardelle, en l'intel·lectual «en lloc d'un cervell vivent, seduït per l'aspecte concret de les coses, sols s'hi troba un idealista inflat d'orgull, adorador de «la ciència» abstracta i ferm conservador de idees mortes». I Berth s'encara amb els intel·lectuals, dient-los-hi: «Sou els eternals inútils; els no productors, el parasitisme fet carn, els explotadors sense vergonya en nom de l'Esperit Sant laic modern.»

Només que això diuen an els intel·lectuals, els tres apòstols del sindicat.

Res de intel·lectuals an el pis.

Segons aquests tres anabaptistes, un sombrero té més dret a viure estudiant la mida i el feltre que el pobre Ramon i Cajal les cèlules nervioses que nien a dintre del barret; un cuiner és més sindicable, nutrint el ventrell dels socis, que En Cubier estudiant-los-hi els òssos; i un pintor de ventalls de deu cèntims, que Leonard o Rafael de Urbino.

DESPRÉS DE LES VUIT SETMANES

—De que fa el teu pare, maco?
—De fuster, però ja no se'n recorda.

—Ivan... Ivan... Això voldria l'empresa, que hi anessin.

Ara, lo que voldriem saber és si aquests tres senyors de la Idea admeten an el partit an els que no saben de lletra, dits per mal nom «els analfabets».

Si així és, en la nostra Espanya, el dia que ells se sindicuin, serà el sindicat més nombrós de tots els rams del sindicalisme i, naturalment, com que seran més i com que ja queda demostrat que els que són més tenen la raó, i si no la tenen se la prenen, el pobre que sàpiga de lletra, serà l'esquirol més esquirol de tota la cristiandat.

Des del poble on escrivim, amb tot i ésser l'hora d'anar a estudi, els futurs nois del gran Sindicat juguen a bous, a tirar pedres i a trencar els vidres dels fanals.

N'arreglem un i li preguntem:

—Com és que no vas a estudi?

—¿Pa qué? — ens diu.

I potser té raó.

Perquè anant-hi s'exposa a sapiguer, i sapiguent a ésser «intel·lectual», i un cop en sigui, ja ha rebut.

Tindrà de sentir-se per En Berth «que és un inútil», un «no productor» i un «explotador sense vergonya», i pe. a haver-se de sentir aquests fústics, val més que vagi fent pedrades, que quan serà gran podran servir-li per a «la reivindicació dels pobles».

XARAU

Aquest número ha sigut censurat
per l'autoritat governativa

—Sento campanes!... Però no sé si criden a missa ..

TELO ENLAIRE

A manera de resum de les variades estrenes efectuades durant aqueixos últims mesos en els principals teatres de Barcelona, caldrà remarcar la següent llista d'obres, acompanyant als títols una ràpida nota de l'impressió que causaren als espectadors:

ROMEA

La viuda alegre, comèdia en tres actes d'En A. P. Maristany; divertida i, a estones, sentimental. Fou un bon èxit.

Un bateig a Ca'n «Cullaretas»; aixeric sàinet de costums barcelonines. No és de lo més encertat d'En Burgas; però agradà força i s'ha representant ja a prop de trenta vegades.

Cavall de bruixa, comèdia dramàtica en quatre actes, de Pere Gelí. L'infern està plè de bones intencions. Diàleg obscur, escenes inversemblables; mancada de realitat i de naturalitat. Va passar sense incidents.

Els germans Ferrerons, comèdia en dos actes, del escriptor reusenc Pere Cavallé. Es obra de les de fer passar l'estona; no hi cerquem gaire psicologia, perquè se'ns desfaria com un bolado. Riem i aplaudim.

Pessigolles, caricatura en un acte d'En Lambert Escaler. Molt ben construïda, el seu mèrit principal consisteix en el relleu dels tipus i l'abundància de xistos per a tots els gustos que conté el diàleg. Tenim rialles per a dies.

—Demà, estrena de *El germà del mestre*, comèdia d'En D'Orbock, traduïda per En Carles Capdevila.

NOVEDADES

Inaugurà la companyia Payás. No va mal. Compta amb bons elements. Sentírem un bariton molt acceptable en *Los Calabreses*.

Recuerdo de juventud, comèdia lírica, en tres actes, lletra d'Enric Henríquez i música del mestre Payás. El llibre és molt ensopit, però la partitura compleix el seu objecte. La execució i la presentació, regulars.

—Demà, dissabte, *Balle amarillo*, organitzat per la Casa Aurigemma-Cañadó.

ELDORADO

Carmen Flores. Sentírem fa dies, a aqueixa esplèndida cupletista, que entusiasma als *morenos*.

Les Fleviols, un interessant número artístic-musical. *Rampers*, s'acomiaten els *Rampers*, que era una atracció divertidíssima.

PRINCIPAL

Un èxit espeterrant amb un número originalíssim, que titulen *Los alegres panaderos londinenses*. Realment és cosa graciosa que val la pena de veure's.

POLIORAMA

Acuèrdese usted de Mercedes, comèdia bastant divertida; arranament d'En S. Vilaregut. Molt ben interpretada, agradà.

ESCOLA CATALANA D'ART DRAMATIC

Per més que no hi fórem convidats, (no sabem perquè) volguérem interessar-nos per l'estrena de *Les humils violetes* comèdia en tres actes de Victorià Vives, premiada per l'«Escola» i estrenada al «Pompeya». Se tracta d'una gentil comèdia d'excel·lents condicions plàstiques i escrita amb molta discreció, que denota en l'autor molt bones disposicions. L'executà molt encertadament la companyia Adrià-Claramunt.

GOYA

El camino derecho, comèdia en tres actes, de Clyde Fitch. Interessant i *sensiblera*; decau en el darrer acte.

Això i la tragedia *Wu li-chang*, han sigut les dues obres de més empenta, amb que ens ha obsequiat don Ernest Vilches.

—Aquesta nit, inauguració de nova temporada, dirigida per En Felip Sassone, amb els artistes Paco Hernández i Maria Palou, amb *La de San Quintín*, de Galdós.

ESPAÑOL

El truc del braslienc, vodevil de gran força còmica. Agradà molt. Bona traducció i excel·lent interpretació per part de la companyia Jordi.

Per Reis acabà la temporada, i donya Elena i els seus passaren al *Bosque* a fer uns quants «bolos» portant els millors vodevils del seu repertori.

CLIXÉS VULGARS

Al bo del curs

En un carrer de l'Aixamplis. De deu a dotze del matí passen quatre músics ambulants i comencen les seves estridències musicals interpretant a la seva manera qualche ballable de sarçuela de moda.

A totes les drogueries de totes les cantonades, els dependents es daleixen mentres despatxen a les minyones, sentint interiorment la

delícia d'un petó robat ballant un schotis.

De sopte, a l'entrada d'una escala ampla i espaiosa, una bona colla de joves i noies, elegants i desenvolts, comencen a ballar alegrement, rient esbojarrats. Es una

TOS la curen les Pastillas Helenianas.
Una pesseta caixa.

PANALLONS els cura Tópico Gil Kens.
Una pesseta frasc.

ASMA la curen les Gotas Helenianas.
4 pessetes frasc.

sala de ball improvisada. Aquella colla de jovent no paren de donar cèntims als músics ambulants, i aquests vinga fer-los ballar, que les ambrosies d'un vals de carrer són aposta per a decidir l'amor d'una parella. Es diverteixen a preu fet, tanta és l'animació amb que s'ho emprenen.

Nosaltres, espectadors, ens adonem d'uns rètols a les portes de l'escala. A l'un diu *Colegio Politécnico* i a l'altre *Modas*.

Comprenem i trobem molt just el ball.

Ens diuen els veïns: —Tots els dimarts és així; s'engresquen els de cada pis, i ja la tenim armada.—

Que per molts anys. Segurament que aquesta lliçó de ball no consta en el programa d'aquell col·legi; ni an el taller de modistes hi concorren les dependents per a sortir tan ben aprofitades.

Però és una assignatura aquesta del ball tan apropiada per al jovent que sap viure i festejar, i el contagi de la música amb unes parelles galants té una tan sàbia complicitat especulativa, que no dubtem en afirmar que uns i altres, sense gaire temps, poden sortir-ne uns mestres ben consumats i fer ben ostensibles les obres.

ABEL ARDID

EL ROVELLÓ (1)

El rovelló...
és un bolet del que'n fem festa majò;
el rovelló!
Acompanyant farigola i romanins,
allà... en boscos de mòdagas i pins,
on viu l'alzina, el bruc i el ginester;
la gatosa, l'arbós i el rodoner.
naixen els rovellons, bolets molt fins;
per ells al bosc, quants cop 'nem de clatell
ens esquinsem la roba... i fins la pell!
Entre runes del bosc amagadet
l'aïtal bolet
sol creixê o en la molsina on fresc s'hi cria.
Descobrir al rovelló!
Es un goig delirant que'ns extasia.
¡Es guanyar-li llorers a la il·lusió;
conquistar-li petons a la alegria!
N'hi ha uns que són tornasolats com l'or,
altres que'ns mostren el color del rovelló;
prò ben rostits tots ens donen fruïdor!
si és mèl el rovelló, sucre és el pinatell.
Rovelló... olorós!
Fill del pi, d'aquest arbre sanítos
del qui heredes la sava que't don vida,
i és un suc roig... que a tastar-te ens convida!
Rovellonet!
tu ets un bolet sabrós, tan celebrat,
que el qui un cop t'ha gosat
de sols oir-te el nom ja l'hi ve sed...
Diguem ben alt i fort que el rovelló
fruit exquisit de la pròdiga Natura,
al cor ens causa frisances de dolçura;
i al paladà la més rica sensació.
El rovelló... el rovelló!
Es bolet del que'n fem festa majò;
el rovelló.

ANTOLÍ B. RIBOT

(1) Ha perdut quelcom d'actualitat, però vaja!...

ESQUELLOTS

Estem en un país tan trasbalsat, que en el terme de dos mesos hi passen coses molt grosses.

D'un dia a l'altre canvia la situació de una manera inesperada. Però a lo millor la situació s'estaciona i vinga ballar-la i vinga patir.

Per això se'ns fa tan difícil exercir el comentari.

Altrament, els comentaris que voldríem fer tampoc ens els deixarien fer...

Així, doncs, muts i a la gàbia.

Una gàbia amb la menjadora buida, per a més càstic.

Obituari.

Un record per al eminent escriptor catatà Miguel S. Oliver, desaparegut darrerament.

També hem sofert la pèrdua de dos bons amics de L'ESQUELLA: la d'En J. Bertran i Ballet, ex redactor deportiu i la d'En Emili Coca i Collado antic col·laborador dels nostres setmanaris.

Descansin en pau.

L'ENCARIMENT DELS TRAMVIES

—Que va a Gràcia?

—Sí!... Au, que puja o no puja?

—No!... Si us he fet parar per a dir-vos que me n'hi vaig a peu.

DELS DIES TRAGICS

—Fugí!... I ara!... Que no ho veu que és una carabaça que acabo de comprar?...

Quan va deixar de publicar-se L'ESQUELLA, forçada pel lock-out, acabàvem de tenir crisi ministerial.

La mil i una, d'ençà de la guerra.

I de aquesta crisi se'n vantàren els burgesos de la Patronal.

Orgullosos!... Pretenciosos!...

Com si ells hi tinguessin cap relació amb això de la caiguda d'En Sánchez Toca, que a l'hora present pot-ser ja torna a ésser al candeler.

Qui va fer caure al govern fou el sabre; i ells, els patrons, no són més que una mala escombra.

L'etern conflicte del pa i de les patates torna a pendre, segons sembla, una nova virulència que ni Déu és capaç de apaivegar.

Estem menaçats altra volta pels forners que'ns tornen amb el dilema: o es vendrà el pa molt més car... o haureu de menjar coca intervinguda.

Per la seva banda els abastadors del preciós tubèrcul ens

conminen amb una pròxima carestia: «Aquest hivern faltaran patates» ens diuen:

Horror!... Horror!...

Menos mal que les democràtiques mongetes comencen a vendre's... a 90 cèntims la lliura!!

En el terme de dos mesos—aqueixos dos mesos que havem tingut de fer la marmota—els nostres «pinta-mones» han mostrat la llur activitat presentant diverses obres en les següents exposicions:

«Galeries Laietanes»: Exposició dels artistes cubans Hernández, Ramos, Alvarez i Sánchez Araujo.—Altra de En Rafel Padilla.—Altra de Maria Lluïsa Güell.—Altra de Víctor Moya. Altra de Dionís Baixeres.—I finalment una de molt interessant de Cayo Guadalupe Zunzàren.

Totes elles han sigut molt visitades.

I perdonin si no ens podem entretenir en detalls de sàtira crítica.

Santa Ignocència!

El nostre digníssim Ajuntament, ingènu com un menor, ha publicat uns avisos dient que «tots aquells que no hagin acceptat les fulles del nou impost d'inquilinat en els seus respectius domicilis, vagin a recollir-les a Casa la Ciutat».

Mare de Déu, i que són criatures!...

Com volen que's molestin en anar a firmar una cosa que ni portada a casa han volgut admetre?...

Tot seguit hi correran!

Agafem els diaris d'un mes endarrera.

«Objetos abandonados en la via pública y que han sido hallados por...»

No parlin més.

En els temps que corriem tothom sabia de què's tractava. I tothom s'hi esgarriava.

Una nova que causarà cert pessigolleig als bons filarmònics.

El «Sextet Ibèria» donarà, cada més, un concert matinal en la sala del Teatre Poliorama.

Estava anunciat el primer per al corrent, amb l'execució de tres peces d'empenta.

El fagot va a càrreg del senyor Canari.

Sabíem que hi havia canaris-flautes, però ignoravem l'existència dels Canaris-fagots.

S'ha creat, a Barcelona, un «Comitè Pro Teatre Líric Català».

Encara que estimem que la cosa està molt verda, celebrariem que anés endavant i que aviat poguessim aplaudir a l'escena tota mena de obres catalanes, de gènere gran i de gènere xic.

Piano, piano s'anirà llontano.

Tenim autors?... Amunt i crits!

Tenim artistes?... Endavant i fora!

Només faltarà l'empresari patriota... I aquest sortirà... No ha de sortir!...

Se diu...

Se diu que molt aviat, i en justificat homenatge al patriarca de les lletres espanyoles que acaba de morir, el popular Teatro Nuevo, del Paral·lel, es nomenarà «Teatro Galdós».

Felicitem al amic Santpere per la bona pensada.

Ei!... Si és que la pensada ha sigut d'ell.

Pels vols de Nadal reberem, dels nostres bons amics senyors Puig i Esteve, Xavier Gambús i Companys, regidors de Barcelona tots tres, uns quants bonos de subsistències, en la forma següent: deu (triplicats) del primer, quatre del segon i tres del tercer.

En nom dels menesterosos als quals havem favoregut, moltes mercès.

T. (Madrid): Ho sento, però té massa extensió. No serà res, si el batlle ho vol. —Joan Aparicio: Passa a *La Campana*, si l'espai ho permet. —J. Macià: Va bastant bé. —Enric de la Serra (Artés): Entren en cartera, però no se'n reffi massa perquè llarguegen molt. —Malia: No'ns plau. Què s'hi farà!... —Pere Puig: Si acàs va, anirà a l'*Almanac de La Campana*, però no és segur. —Frederic Sala: No estem per cançons. —M. G. C.: Entren en cartera... i veurem. —J. Fontanals i C.; Ja hi ha emoció, ja, però és una emoció de pa sucat amb oli. —A. Pujol: Anirà, probablement a l'*Almanac de La Campana*. —J. V. de las Casas: No'ns acaba de satisfer. —T. Roig i Llop: Rebut i merci; s'aprofitarà. —Barceló Obrallull: Molt graciós, el dibuix. Però no és publicable. —Antolí B. Ribot: Massa dramàtic, quasi patètic. —F. Cañameras, M. G. C., Jordi, Carles P. Claverí, i Albert de Vilafranca: Mercès; passaran a l'*Almanac de La Campana*..., per mica que's pugui. —Joan Aparicio: Ho repassarem amb calma, i, per mica que pugui aprofitar-se, anirà. Gràcies. —Angel Julià: Ve't-aquí un sonet que és molt sentidet, però també molt cursilet. I fixi's que aquest últim vers també és dolent i llarg com els de vostè. Se m'ha encomanat el seu llibertinatge. —Aguileta: Rebut, i mercès. —J. Creus: M'ha agradat tant, la seva amorosa, que no puc resistir la temptació de copiar-ne el final:

«Quan nera infantó estimaba
estimaba a ma mareta,
i are que soc un xic gran,
te estimo molt, Ramoneta.»

Ens alegrariem que no fos res. —Uns quants veïns de Sant Andreu: Pot-ser sí que el fet és històric, però ens sembla que té poca gràcia. —Joan Franc: No'ns convé; entre altres motius, perquè llargueja excessivament.

El mejor disolvente de los uratos
Acépsala de las vías urinarias
Óxidos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Rifus
Gota

UROMETINA

PIDASE
folleto explicativo. Muestras a los señores médicos
Agte gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

Bloks Notes
a DEU cèntims

BAZAR UNIÓN Unió, n.º 3
BARCELONA

CAÇADORS!

Les millors espadenyes més ben construïdes, sòlides i còmodes, per a caça, camp i tennis, són les que fabrica la casa

BORNAS Hospital, 24, ent.º
BARCELONA

Vendes al engròs i a la menuda-Expedicions a provincies

EDEN CONCERT COMTE DEL ASSALT, 12
MUSIC-HALL DE PRIMER ORDRE - Tots els dies grans espectacles a les 3 1/2, tarda i a les 9 1/2 nit
Grandios èxit de la simpàtica cançonetista **LA GOYITA**

OBRA NOVA

**ELS CENT MILLORS
CONTES CÒMICS**

Un tom 8.º, pessetes 2

P. COROMINAS

Les Hores d'amor serenes

Un tom: Ptes. 3

Gramática elemental

DE LA

Llengua Catalana

per A. Rovira i Virgili

Un tom:

Pessetes 3

P. COROMINAS

Les gràcies de l'Empordà

Un tom: Ptes. 2'65

A V I S

Es fa saber als nostres llegidors que'l

ALMANAC

DE

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

estava a punt de sortir, quan la Federació Patronal va declarar el "lock-out" i varem quedar empantanegats. Ara que ja hem reprès el treball,ensem posarlo a la venda d'aquí pocs dies

L'Almanac d'aquest any va dedicat tot ell a les festes
populars de Catalunya

SORTIRA D'AQUI POCOS DIES - Que els corresponsals fassin la demanda tot seguit.

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios, si no's remet, ademés, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebalxes.

COM LA DE SAMOTRACIA

-Sigue de qui sigue la victòria, sempre serà una Victòria sense cap,